Міністерство освіти і науки України
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

Четверик-Бурчак А.Г.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ СТОСУНКІВ (ПРАКТИКУМ)»

Дніпропетровськ
2016

УДК 159.922.7

Рекомендовано до друку кафедрою педагогічної та вікової психології факультету психології Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 13, від 22.04.2016)

Четверик-Бурчак А. Г. Методичні вказівки для підготовки до практичних занять з вибіркової дисципліни «Психологічні проблеми батьківсько-дитячих стосунків (практикум)» / А. Г. Четверик-Бурчак. Дніпро:СПД Охотнік, 2016. – 32 с.

Представлено методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та завдання для самоконтролю засвоєння знань відповідно до навчальної програми з вибіркової дисципліни «Психологічні проблеми батьківсько-дитячих стосунків (практикум)».

Для студентів університетів спеціальності «Психологія» та інших спеціальностей галузі «Спеціальні й поведінкові науки».

Укладач: к. психол. н. Четверик-Бурчак А. Г.

ВСТУП

Важливість розгляду проблеми батьківсько-дитячих стосунків зумовлено тим, що якість, спрямованість та структура цих стосунків знаходить відбиток на функціонуванні людини як суб'єкта суспільного та сімейного життя. Дослідники цієї проблеми вважають, що в основі оптимального функціонування особистості як суб'єкта інтер- та інтраперсональних стосунків є добре налагоджена система взаємодії «суспільство – сім'я – особистість», що знаходиться у просторі сучасної сім'ї. Тому питання вивчення проблеми батьківсько-дитячих стосунків стоїть дуже гостро, що вказує на актуальність цієї дисципліни.

Курс «Психологічні проблеми батьківсько-дитячих стосунків (практикум)» ґрунтується на таких *дисциплінах*: «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психологія сім'ї».

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічні проблеми батьківсько-дитячих стосунків» є засвоєння психологічних знань з історії вивчення феномену батьківсько-дитячих стосунків, формування уявлень про батьківство та особливості батьківсько-дитячих стосунків і їх впливу на розвиток дитини, формування уявлень про порушення батьківсько-дитячих стосунків, девіантне батьківство, ознайомлення з методологією та технологією психологічної профілактики та корекції порушень батьківсько-дитячих стосунків.

Опанування дисципліни передбачає застосування системного підходу до організації самостійної пізнавальної діяльності відповідно до вимог державного стандарту освіти та сучасної парадигми навчання.

У результаті вивчення дисципліни *студенти повинні ознайомитись* зі станом дослідження проблеми батьківсько-дитячих стосунків в психологічній науці, *з'ясувати* критерії визначення добре функціонуючої сімейної системи та міри усвідомленості батьківства, засвоїти підходи до виокремлення конструктивних та деструктивних впливів сім'ї на дитину, мати уявлення про

людино-центровані системи педагогічних та виховних впливів як вирішального фактора успішності соціалізації особистості;

Використання даних методичних рекомендацій сприятиме набуттю студентами знань щодо:

- ✓ основних характеристик усвідомленого батьківства, його завдань та можливостей;
- ✓ специфіки батьківсько-дитячих проблем та потреб дитини на різних вікових етапах;
- ✓ критеріїв дисфункціональності батьківсько-дитячих стосунків;
- ✓ психологічних ознаки сепарації дитини від батьків та умови її нетравмуючого походження;
- ✓ механізмів формування дисфункціональних стосунків у сім'ї;
- ✓ факторів розвитку різних типів насилля в сім'ї;
- ✓ методів та форм психологічної допомоги сім'ям з дітьми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен ***вміти:***

- ✓ аналізувати ступінь готовності до батьківства майбутніх батьків;
- ✓ розрізняти основні батьківсько-дитячі проблеми та виокремлювати основні симптоми проблем;
- ✓ врахувати специфічні потреби дітей про організації корекційних заходів з сім'єю;
- ✓ збирати сімейний анамнез та прогнозувати можливі ускладнення батьківсько-дитячих стосунків.

Методичні рекомендації до курсу «Психологічні проблеми батьківсько-дитячих стосунків (практикум)» є інформаційним та практичним виданням, можуть використовуватись студентами як денної, так і заочної форм навчання.

Змістовий модуль 1. Основні поняття та підходи до вивчення психологічних особливостей батьківсько-дитячих стосунків.

Тема 1. Батьківство як психологічний феномен

1. Психологічна сутність батьківства то його функції.
2. Структура батьківства та його компоненти (сімейні цінності, батьківські настанови та очікування, батьківські почуття, батьківська відповідальність, батьківське ставлення та інш.).

Рекомендована література:

1. Гурко Т. А. Вариативность представлений в сфере родительства / Т. А. Гурко // Социологические исследования. – 2000. – № 11. – С. 90 – 97.
2. Кон И. С. Ребенок и общество / И. С. Кон. – М.: Академия, 2003. – 336 с.
3. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М.: Издательство Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
4. Овчарова Р. В. Родительство как психологический феномен: учебное пособие / Р.В. Овчарова. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2006. – 496 с.
5. Родители и дети: Психология взаимоотношений / под. ред. Е. А. Савиной, Е. О. Смирновой. – М.: «Когито-Центр», 2003. – 230 с.
6. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. Курс лекций. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність системного підходу до розуміння феномену батьківства.
2. Назвіть принципи феноменологічного підходу до дослідження батьківства.
3. Які компоненти комплексної структури батьківства Ви знаєте?
4. Назвіть основні фактори і рівні формування батьківства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте реферативні повідомлення, що розкривають сутність різних компонентів батьківства.
2. Проведіть дослідження уявлень студентів про батьківство, використовуючи метод семантичного диференціалу Ч. Осгуда.
3. Визначте наявність чи відсутність міжстатевих відмінностей у цих уявленнях.
4. Співставте визначені уявлення з компонентною структурою батьківства.

Тема 2. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих стосунків

1. Історичні та культурні аспекти взаємодії батьків та дітей. Відношення до дітей в архаїчних культурах. Розвиток стосунків між батьками та дітьми у європейських культурах.
2. Основні психолого-педагогічні моделі батьківсько-дитячих стосунків (психоаналітична модель; біхевіористська модель; гуманістична модель).

Рекомендована література:

1. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М.: Издательство Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
2. Овчарова Р. В. Родительство как психологический феномен: учебное пособие / Р. В. Овчарова. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2006. – 496 с.
3. Марковская И. М. Психология родителько-детских отношений / И. М. Марковская. – Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2007. – 91 с.

Контрольні питання:

1. Назвіть основні етапи філогенезу батьківства.
2. Проаналізуйте особливості поглядів на феномен батьківства в межах основних теоретичних підходів до розуміння його сутності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте реферативні повідомлення про сутність батьківства, враховуючи основні теоретичні підходи до його розуміння.
2. Підготуйте есе на тему: «Положення дітей та ставлення до них в сучасному світі».

Змістовий модуль 2. Структура батьківського виховання

Тема 3. Психологічні особливості батьківської любові

1. Психологія батьківської любові та її функції.
2. Мистецтво любити дитину.
3. Психодіагностика батьківських почуттів.

Рекомендована література:

1. Акивис Д. С. Отцовская любовь / Д. С. Акивис. – М.: Профиздат, 1989. – 208 с.
2. Борисенко Ю. В. Психология отцовства / Ю. В. Борисенко. – Москва-Обнинск: «ИГ-СОЦИН», 2007. – 220 с.
3. Винникот Д. В. Теория родительско-младенческих отношений / Д. В. Винникот // Журнал практической психологии и психоанализа. – №2, 2005.
4. Крен В. Ю. Функциональные роли родительства / В. Ю. Крен. – М., 2001.
5. Кэмпбелл Р. Как на самом деле любить детей / Р. Кэмпбелл. — М.: Знание, 1992. – 192 с.
6. Милюкова Е. В. К вопросу о переживании родительской любви // Е. В. Милюкова // Сборник научных трудов: Психологическое сопровождение личности в педагогическом процессе, ч. 2. — Курган, 2002.
7. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 319 с.

8. Овчарова Р. В. Родительство как психологический феномен: учебное пособие / Р. В. Овчарова. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2006. – 496 с.
9. Петровский В. А. Отчуждение как феномен детско-родительских отношений / В.А. Петровский, М.В. Полевая // Вопросы психологии. – № 1, 2001. – с. 20– 26.
10. Спиваковская А. С. Психотерапия: игра, детство, семья. — М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 304 с.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення батьківської любові, вкажіть на відмінності між батьківською та романтичною любов'ю.
2. Назвіть етапи розвитку батьківської любові.
3. Проаналізуйте специфіку материнської та батьківської моделей батьківства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте характер прояву батьківської любові в сім'ї (на реальному прикладі), опишіть психологічні наслідки її впливу на психічний розвиток дитини.
2. Проведіть контент-аналіз висловлювань людей різних поколінь про сутність батьківської любові.

Тема 4. Типології стилів сімейного виховання

1. Підходи до виділення компонентів структури виховання: емпіричний, аналітичний та клінічний.
2. Типології стилів сімейного виховання (Е. Шеффер, А. Рое, М. Сігелмен, А.Я. Варга, Е.Г. Ейдеміллер).

3. Психологічні особливості особистості батьків та їх роль у психічному розвитку дитини.
4. Дослідження впливу стилів сімейного виховання на соціально-психологічну адаптацію дитини.

Рекомендована література:

1. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков: Анамнез, этиология и патогенез / А. И. Захаров. – Л., 1988. – 212 с.
2. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительствас / Р. В. Овчарова. – М.: Издательство Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
3. Родители и дети: Психология взаимоотношений / под. ред. Е. А. Савиной, Е. О. Смирновой. – М.: «Когито-Центр», 2003. – 230 с.
4. Системная семейная психотерапия / Под ред. Э.Г.Эйдемиллера. – СПб., 2002. – 368 с.

Контрольні питання:

1. Визначте психологічні наслідки стилів виховання (за Е.Г. Ейдеміллером), що впливають на психічний розвиток дитини.
2. Назвіть особливості особистості батьків, що сприяють розвитку неврозів у дітей.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть психологічний портрет обдарованої дитини, визначте стиль її виховання у родині.

Змістовий модуль 3. Сім'я та дитина: вікова динаміка стосунків

Тема 5. Материнство як психологічний феномен. Психологічні особливості пренатального періоду розвитку батьківсько-дитячих стосунків

1. Становлення пренатального материнства (онтогенез материнської сфери). Мотивація збереження вагітності.
2. Психологія вагітності.
3. Фактори та умови психічного ризику для майбутньої дитини.
4. Психологічна допомога вагітним та підготовка батьків до народження дитини.

Рекомендована література:

1. Добряков И. В. Перинатальная психология / И. В. Добряков. – СПб: Питер, 2010. – 234 с.
2. Добряков И. В. Перинатальные аспекты психологии и психотерапии семьи // Семейный диагноз и семейная психотерапия / Э. Г. Эйдемиллер, И. В. Добряков, И. М. Никольская. – СПб.: Речь, 2006. – 352 с.
3. Добряков И. В. Страхи и фобии беременных женщин // Материнство. Психолого-социальные аспекты (норма и девиация): Материалы Всероссийской научно-практической конференции, Иваново – Плес, 6–9 сентября 2002 г. – Иваново: Ивановский государственный университет, 2002.
4. Батуев А. С. Возникновение психики в дородовый период: краткий обзор современных исследований / А. С. Батуев // Психологический журнал. – 2000. – №6. – С. 51 – 56.
5. Брутман В. В. Формирование привязанности к ребенку в период беременности / В. И. Брутман, М. С. Радионова // Вопросы психологии. – 1999. – № 3. – С. 38 – 47.
6. Захаров А. И. Ребенок до рождения и психотерапия последствий психических травм / А. И. Захаров. – СПб.: Союз, 1998. – 144 с.

7. Захарова Е. И. Проблема определения психологического статуса ребенка до рождения // Перинатальная психология и психология родительства / Е. И. Захарова. – Перинатальная психология и психология родительства. – 2006. – №1. – с. 4 – 13.
8. Мещерякова С. Ю. Психологическая готовность к материнству / С. Ю. Мещерякова // Вопросы психологии, 2000. – № 5. – С. 18– 27.
9. Мухамедрахимов Р. Ж. Мать и младенец: психологическое взаимодействие / Р. Ж. Мухамедрахимов. – СПб.: СПбГУ, 2003. – 288 с.
10. Филиппова Г. Г. Материнство и основные аспекты его исследования в психологии / Г. Г. Филиппова // Вопросы психологии, 2001. – № 2. – С. 22 – 237.
11. Филиппова Г. Г. Материнство: сравнительно-психологический подход / Г. Г. Филиппова // Психологический журнал. – 1999. – Т. 20. – № 5. – С. 81– 88.
12. Филиппова Г. Г. Психология материнства: Учебное пособие / Г. Г. Филиппова. — М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. — 240 с.
13. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений. Курс лекций / Л. Б. Шнейдер. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.

Контрольні питання:

1. Назвіть функції матері в пренатальному періоді розвитку дитини.
2. Визначте місце материнства у мотиваційній сфері жінки.
3. Назвіть онтогенетичні етапи розвитку материнської сфери.
4. Наведіть приклади впливу пренатального виховання на розвиток дитини.
5. Дайте визначення поняття «психологічна готовність до материнства» та охарактеризуйте її структуру.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте реферативні повідомлення: формування сенсорного досвіду в пренатальному періоді; психологічний статус дитини до народження; пренатальна педагогіка та її наукове обґрунтування.
2. Проведіть психодіагностичний аналіз психологічної готовності до материнства та батьківства на прикладі реальної сім'ї.
3. Визначте характер статевих відмінностей в структурі готовності до батьківства, назвіть особливості подружніх стосунків після народження дитини.
4. Уявіть, що до вас звернулась вагітна жінка, яка мріє про те, що її майбутня дитина стане відомим музикантом і впевнена у тому, що може виховати її такою. Що ви розповісте їй про можливості та обмеження перинатальної педагогіки?

Тема 6. Психологічний супровід вагітності та підготовка батьків до народження дитини

1. Психологія та фізіологія вагітності.
2. Психологічний компонент гестаційної домінанти.
3. Перинатальна втрата як психологічна проблема.
4. Зміст основних напрямів психологічного супроводу вагітності й підготовки батьків до народження дитини.

Рекомендована література:

1. Брутман, В. И. Динамика психологического состояния женщин во время беременности и после родов / В. И. Брутман, Г. Г. Филиппова, И. Ю. Хамитова // Вопросы психологии. – 2002. – № 1. – С. 59 – 68.
2. Леус Т. В. Представление женщины о себе как о матери до и после родов / Т. В. Леус // Перинатальная психология и психология родительства. – 2006. – №1. – С. 114 – 123.

3. Добряков И.С. Перинатальная психология / И. С. Добряков. – Спб: Питер, 2010. – 272 с.
4. Иглина Н. Г. Перинатальная психология: Электронный учебник / Н. Г. Иглина, О.В. Магденко, Д. В. Конах. – Новосибирск: НГПУ, ИЕСЭН – ФГУП-НТЦ «Информ-Регистр» № 8795, 2006.
5. Лютова Е. К. Тренинг эффективного взаимодействия с детьми: Комплексная программа / Е. К. Лютова, Г. Б. Монина. – СПб.: Речь, 2000. – 190 с.
6. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
7. Олифирович Н. И. Семейные кризисы: феноменология, диагностика, психологическая помощь / Н. И. Олифирович, Т. А. Зинкевич-Кузёмкина, Т. Ф. Велента. – Москва-Обнинск: «ИГ – СОЦИН», 2005. – 356 с.
8. Филиппова Г. Г. Психология материнства: Учебное пособие / Г. Г. Филиппова. — М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. — 240 с.
9. Хозиева М. В. Психологические проблемы подготовки к материнству / М. В. Хозиева, О. А. Черняйкина // Журнал практического психолога. – 2000. – №8–9. – С. 88 – 104

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняття «післяпологова депресія», назвіть її симптоми.
2. Вкажіть основні напрями психологічної роботи з сім’єю, що очікує на народження дитини.
3. Визначте специфіку переживання перинатальної втрати.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «Психологічний супровід перинатальної втрати».
2. Обґрунтуйте переваги та обмеження партнерських пологів.

3. Уявіть, що до вас звернулась вагітна жінка (вагітна первістком на 30 тижні) зі скаргами на постійні страхи перед пологами. Яку психологічну допомогу ви надасте.

Тема 7. Особливості батьківсько-дитячих стосунків на різних вікових етапах

1. Особливості батьківсько-дитячих стосунків в період новонародженості. Поняття бондінгу та холдінгу.
2. Материнські функції у ранньому дитинстві.
4. Особливості батьківсько-дитячих стосунків у дошкільному та шкільному віці.
5. Психологічні особливості батьківсько-дитячих стосунків у підлітковому та юнацькому віці.

Рекомендована література:

1. Добряков И. С. Перинатальная психология / И. С. Добряков. – Спб: Питер, 2010. – 272 с.
2. Марковская И. М. Психология родителько-детских отношений / И. М. Марковская. – Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2007. – 91 с.
3. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
4. Родители и дети: Психология взаимоотношений / под. ред. Е. А. Савиной, Е. О. Смирновой. – М.: «Когито-Центр», 2003. – 230 с.
5. Филиппова Г. Г. Психология материнства: Учебное пособие / Г. Г. Филиппова. — М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. — 240 с.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте особливості ставлення матері до дитини в процесі спільної діяльності (матері з об’єктним та суб’єктним ставленням).

2. Назвіть сімейні порушення, що зумовлюють психотравматизацію підлітка.
3. Охарактеризуйте динаміку структури батьківського ставлення в онтогенезі дитини.

Завдання для самостійної роботи:

1. На підставі аналізу сучасних досліджень виконайте порівняльний аналіз взаємодії батьків з дітьми різних вікових груп.
2. Підготуйте есе на тему: «Проблема раннього навчання: за та проти».

Тема 8. «Вплив психологічної прив'язаності матері та немовляти на подальший розвиток дитини (теорія Прив'язаності Дж. Боулбі та М. Ейнсворт)

1. Витоки теорії прив'язаності (дослідження етології; експерименти Г. Харлоу; зв'язок теорії прив'язаності та психоаналітичного напрямку).
2. Основні поняття теорії прив'язаності Дж. Боулбі. Експерименти М. Ейнсворд (якість прив'язаності, стадії виникнення прив'язаності, сенситивні періоди становлення прив'язаності).
3. Дослідження ролі прив'язаності матері й дитини на подальший розвиток людини.

Рекомендована література:

1. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей / Пер. с англ. В.В. Старовойтова — 2-е изд. — М.: Академический Проект, 2004. — 232 с.
2. Боулби Дж. Привязанность / Пер. с англ. Н. Г. Григорьевой и Г. В. Бурменской. – М. – 2003.
3. Смирнова Е. О. Теория привязанности: концепция и эксперимент / Е. О. Смирнова // Вопросы психологи. – №3, 1995. – с 139-151.

4. Мухамедрахимов Р. Ж. Мать и младенец. Психологическое взаимодействие / Р. Ж. Мухамедрахимов. – СПб: Издательский дом Санкт-Петербургского государственного университета. – 2003. – 288 с.
5. Мухамедрахимов Р. Ж. Формы взаимодействия матери и младенца / Р.Ж. Мухамедрахимов // Вопросы психологии. – 1994. – № 6. – С. 16–25.

Контрольні питання:

1. Встановіть основні відмінності класичного психоаналізу та теорії прив'язаності.
2. У якому віці дитина найбільш легко адаптується до зміни об'єкта прив'язаності (наприклад, у ситуації всиновлення). Обґрунтуйте свою відповідь спираючись на положення теорії прив'язаності.
3. Назвіть вікові межі сенситивного періоду формування прив'язаності.

Завдання для самостійної роботи:

1. На підставі досліджень розриву емоційних зв'язків дитини з об'єктом прив'язаності у ранньому дитинстві, встановіть можливі порушення психічного розвитку в дитини та дорослого.
2. Здійсніть порівняльний аналіз переживань дитини у ситуації короткочасної розлуки з матір'ю та втратою одного з батьків.
3. Перегляньте документальний фільм «Джон» (авторів Джеймса Робертсона, Джойс Робертсон, 1969 р.), визначте особливості переживання дитиною короткочасної розлуки з матір'ю. Які наслідки могла мати така сепарація для подальших стосунків матері та дитини.

Змістовий модуль 4. Психологія батьківства

Тема 9. Соціальна природа батьківства, його структура і функції

1. Історична та соціокультурна специфіка батьківства. Моделі стосунків батька та дитини на різних етапах розвитку суспільства.

2. Специфіка сучасного батьківства в контексті проблеми розвитку особистості.

3. Структура та функції батьківства.

4. Батьківство як соціальна роль.

Рекомендована література:

1. Борисенко Ю. В. Психология отцовства / Ю. В. Борисенко. – Москва-Обнинск: «ИГ-СОЦИН», 2007. – 220 с.
2. Кон И.С. Меняющиеся мужчины в меняющемся мире / И. С. Кон // Гендерный калейдоскоп. Курс лекций / Под общей ред. М.М.Малышевой. – М., 2001.
3. Кон И. С. Ребенок и общество / И. С. Кон. – М.: Академия, 2003. – 336 с.
4. Кочубей Б.И. Мужчина и ребенок. – М.: Знание, 1990. – 80 с.

Контрольні питання:

1. Визначте структуру феномену батьківства
2. Назвіть основні психологічні теорії батьківства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте есе на тему «Специфіка батьківської ролі на сучасному етапі розвитку суспільства».

Тема 10. Батьківство як частина особистісної сфери чоловіка

1. Онтогенез батьківської сфери.
2. Мотивація та цінність батьківства.
3. Детермінанти участі батька у вихованні дитини.
4. Гендерна ідентичність чоловіка як детермінанта батьківства.
5. Роль батька в особистісному, інтелектуальному, моральному та статеворольовому розвитку дитини.
6. Патернальна депривація та її наслідки.

7. Проблема діагностики та корекції проблем батьківства.

Рекомендована література:

1. Архиреева Т. В. Влияние отношений с отцом на мотивационно-ценностные аспекты родительства у мужчин, имеющих детей: Материалы второй Всероссийской научной конференции «Психологические проблемы современной Российской семьи»: В 3-х ч. / Под ред. В.К.Шабельникова, А.Г.Лидерса. – М., 2005. – Ч. 1.
2. Евсеенкова Ю. В. Система отношений в диаде «отец-ребенок» как фактор развития личности // Семейная психология и терапия. – №4. – 2003. С. 30–47.
3. Борисенко Ю. В. Психология отцовства / Ю. В. Борисенко. – Москва-Обнинск: «ИГ-СОЦИН», 2007. – 220 с.
4. *Ross D. P. Fatherhood / Пер.-консп. С.С.Ломакиной. – Harvard: Harvard University Press, 1996.*

Контрольні питання:

1. Назвіть основні етапи онтогенезу батьківської сфери.
2. Визначте характер впливу подружніх відносин на рівень залученості батька у виховання дитини.
3. Охарактеризуйте психологічні особливості раннього та пізнього батьківства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «Організація та методи тренінгової роботи з батьками».

Змістовний модуль 5. Сиблінгова позиція як фактор розвитку особистості дитини у сім'ї

Тема 11. Психологічні особливості батьківсько-дитячих стосунків в залежності від сиблінгової позиції

1. Соціальна ситуація розвитку єдиної дитини у сім'ї.
2. Психологічні особливості «молодших» та «старших» дітей.
3. Суперництво дітей у сім'ї.

Рекомендована література:

1. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений. Курс лекций. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.
2. Хоментаускас Г. Т. Семья глазами ребенка / Г. Т. Хоментаускас. – М.: Педагогіка, 1989.

Контрольні питання:

1. Надайте психологічну характеристику суперництву дітей у сім'ї. Сформулюйте рекомендації для батьків щодо шляхів його мінімізації.
2. Розкрийте стратегії поведінки молодшої дитини.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь з прикладами ситуацій у батьківсько-дитячих стосунках, вкажіть на помилки батьків у стосунках з дітьми, надайте рекомендації щодо їх вирішення:

А) «Ліна, дівчинка двох з половиною років, була веселою й пустотливою. Незважаючи на малий вік, вона вже добре розмовляла, була досить активною, брала участь у рольових іграх і самостійно гралась. Їй подобалось, коли дорослі звертали на неї увагу, вона намагалася завжди бути в центрі уваги, придумувала різні нісенітниці, виступала в ролі

акторки або клоуна. Незабаром у сім'ї з'явився братик, якому батьки були дуже раді. Тато часто, в присутності дівчинки, вихвалявся друзям про те, що нарешті у їхній родині народився не хто-небудь, а син; мати також постійно була зайнята новонародженим. Спершу Ліна приязно зустріла братика, але з часом її почуття стали менш приязними, з'явилися перші агресивні випади проти хлопчика. Одного разу мати помітила, що Ліна відняла у братика пустушку та кинула її на підлогу. За цей вчинок мати покарала доньку. Через два тижні Ліна почала мочитися під час сну, стала плаксивою і дратівливою».

Б) Коли в сім'ї з'явився малюк, батьки намагалися якомога менше зачепити серце Рітіса - чотирирічного сина. Як і раніше, вони певний час приділяли для ігор тільки з ним, не афішували свою любов до новонародженого. Однак тепер більшу частину часу з ним проводив батько, а не мати, оскільки вона не завжди могла відірватися від малюка, була втомленою і дратівливою. Через деякий час Рітіс почав грати в дивні ігри: взявши пустушку, він загортався в простирадло і кричав, хникав, просив пити з пляшечки, вимагав, щоб його носили на руках. Така поведінка сина часто дратувала батька – він навіть припинив гратися з Рітісом, соромлячи його. Зовсім інакше реагувала мати. Вона стала потурати Рітісу. Коли він кутався у пелюшки, вона приносила «новонародженому» пустушку, однак тут же йшла геть, оскільки займалася домашніми справами. З іншого боку, мати намагалася якомога більше залучити старшого сина до спільних турбот, дозволяла йому доглядати, піклуватися про малюка, при цьому всіляко хвалила його як помічника, раділа тому, що він дорослішає. Два тижні потому дивні ігри Рітіса закінчилися так само несподівано, як і почалися.
Чому поведінка Рітіса так несподівано і різко змінилася?

В) Джюгас, чотирьох років, часто говорив батькам, що хоче братика. Батьку він розповідав, що він буде разом з ним робити, як гратися тощо. Батько

підтримував і заохочував фантазії сина, сподівався, що це допоможе старшому полюбити малюка. Одного разу батько повідомив синові про те, що вони з матір'ю виконали його прохання і незабаром у родині буде малюк. Коли новонародженого привезли додому, Джюгас підбіг до нього, намагався розмовляти з ним, хотів взяти на руки. Малюк же почав плакати, і старшого брата одразу ж відігнали геть. Стоячи осторонь, він похмуро сказав матері: «Я просив братика, а ти кого тут привезла?». Наступного дня Джюгас намагався допомогти матері доглядати за новонародженим, проте мати побоялася підпустити його до малюка, побоюючись, щоб той ненавмисно чого-небудь не зробив. Вона повторювала первістку: «Бачиш, який він ще маленький, слабенький і нічого не вміє. Краще тепер не підходь до малюка. Ось він виросте, і тоді ти з ним зможеш гратися. Хлопчик з часом став менше вимагати спілкування з малюком, однак мати помітила, що в результаті змінився характер Джюгаса. Раніше поступливий, ніжний і слухняний після народження брата він став впертим, суперечив батькам, часто грубив.

Тема 12. Психологічні особливості близнюкової позиції

1. Фактори специфіки близнюкової позиції
2. Особливості психологічного розвитку близнюків

Рекомендована література:

1. Бєлякова С. М. Особливості впливу соціально-психологічних детермінант на особистісний розвиток близнюків / С. М. Бєлякова // Журнал практикуючого психолога. – К., 2009. – Вип. 16. – С. 148–156.
2. Бєлякова С. М. Близнюкова ситуація як детермінанта особистісного розвитку близнюків / С. М. Бєлякова // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам’янець-Подільського нац. ун-ту. імені Івана Огієнка; ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам’янець-Подільський : Аксіома, 2010. – Вип. 9. – С. 26–36.

3. Семёнов В. В. Психологические очерки о близнецах / В. В. Семёнов, Б. И. Кочубей, М. С. Егорова, Н. М. Зырянова. – М.: ООО Вопросы психологии, 2003. – 103 с.
4. Искольдський Н. В. Влияние социально-психологических факторов на индивидуальные особенности близнецов и их внутрипарное сходство по психологическим параметрам: Автореф. - М., 1989.
5. Равич-Щербо И. В. Психогенетика: учебник / И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко.– 2-е изд., испр. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 448 с.
6. Zazzo R. The Twin Condition and the Couple Effects on Personality Development /Acta Geneticae Med. Et. - Gemellol. - 1976.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте специфіку мовного розвитку близнюків
2. Назвіть причини труднощів близнюків у спілкуванні з однолітками

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтесь із запитом батьків близнюків до психолога. Назвіть можливі причини агресивних проявів Люка. Вкажіть можливі шляхи їх подолання.

Люка і Орельєн – трирічні близнюки. Вони опинились на прийомі у психолога через те, що Люка почав проявляти агресивність. Обидва хлопчики ходять в одну групу дитячого садка, що дозволяє батькам з легкістю порівнювати їх розвиток. Орельєн, наприклад, добре говорить, добре малює і добре пристосований до групи, у Люка результати не такі блискучі: говорить він гірше і навіть займається з логопедом. Орельєн успішно адаптувався до дитячого саду, у нього навіть є «наречена». Батьки розповідають, що протягом кількох місяців відбувається щось дивне: у дитячому садку Люка жорстоко б'є брата, а вдома не дає йому проходу: він хоче, щоб той постійно грався з ним.

Змістовий модуль 6. Порушення батьківсько-дитячих стосунків та їх вплив на розвиток дитини

Тема 13. Девіантне батьківство

1. Форми девіантного батьківства.
2. Девіантне материнство як психологічний феномен.
3. Пояснювальні моделі походження девіантного батьківства.
4. Психологічні особливості жінок, що відмовляються від своїх дітей.
5. Профілактика девіантного батьківства.

Рекомендована література

1. Брутман В. И. Некоторые результаты обследования беременных женщин, отказавшихся от своих новорожденных детей / В. И. Брутман, М. Г. Панкратова, С. Н. Еникополов // Вопросы психологии. – 1994. – № 5. – С. 31 – 36.
2. Брутман В. И. Нежеланная беременность у жертв сексуального насилия (психолого-психиатрические аспекты проблемы) / В. И. Брутман, С. Н. Ениколопов, М. Г. Радионова // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С. 34 – 40.
3. Брутман В. И. Влияние семейных факторов на формирование девиантного поведения матери / В. И. Брутман, А. Я. Варга, И. Ю. Хамитова // Психологический журнал. – 2000. – № 2. – С. 79 – 87.
4. Радионова М. С. Динамика переживания женщиной кризиса отказа от ребенка / М. С. Радионова // Перинатальная психология и психология родительства. – 2005. – №1. – С. 124 – 132.
5. Шкраб'юк В. С. Відмова від материнства як психологічна проблема / В. С. Шкраб'юк // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – №3 (32), 2013. – С. 317 – 321.

Контрольні питання

1. Назвіть чинники девіантного материнства.
2. Проаналізуйте роль сімейного чинника у формуванні відмови від материнства.
3. Охарактеризуйте динаміку переживання жінкою відмови від власної дитини.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте есе на тему: «Цінність дитини на сучасному етапі розвитку суспільства. Охарактеризуйте чинники, що впливають на потребу в дітях».

Тема 14. Психологічні особливості неблагополучних сімей та їх вплив на розвиток дитини

1. Визначення та типологія неблагополучних сімей.
2. Особливості батьківсько-дитячих стосунків у соціально-неблагополучних сім'ях.
3. Дослідження С. Мінухіна.
4. Специфіка психологічної допомоги соціально-неблагополучним сім'ям.

Рекомендована література:

1. Дети социального риска и их воспитание / Под ред. Л.М.Шипицыной. – СПб.: Речь, 2003. – 144 с.
2. Елизаров А. Н. Неблагополучная семья в рамках структурного подхода / А. Н. Елизаров // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 2002. – № 1. – С. 36 – 44.
3. Целуйко В. М. Психология неблагополучной семьи / В. М. Целуйко. – М.: Владос, 2004. – 272 с.
4. Шульга Т. И. Методика работы с детьми «группы риска» / Т. И. Шульга, В. Слот, Х. Спаниярд. – М.: УРАО, 1999. – 166 с.

5. *Minuchin S. Families of the slums / Пер. С.С.Ломакиной. – N.Y. – London, 1967. – С. 192–243 (Гл.5. Минухин С. Семьи трущоб, 1987).*

Контрольні питання

1. Назвіть категорії сімей з відкритою та прихованою формою неблагополуччя.
2. Охарактеризуйте індикатори сімейного неблагополуччя у сім'ях з його прихованою формою.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте можливі чинники виникнення сімейного неблагополуччя. Визначте шляхи їх подолання.
2. Охарактеризуйте найбільш розповсюджені ролі, що бере на себе дитина з неблагополучної родини.

Тема 15. Специфіка розвитку дитини у неповній сім'ї

1. Соціальна ситуація розвитку в неповній сім'ї.
2. Особливості батьківсько-дитячих стосунків у неповних сім'ях.
3. Розвиток особистості дитини у неповній сім'ї.
4. Психологічні проблеми одиноких матерів.

Рекомендована література:

1. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков: Анамнез, этиология и патогенез / А. И. Захаров. – Л.: «Медицина», 1988. – 144 с.
2. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования / О. А. Карабанова. – М.: Гардарики, 2005. – 320 с.
3. Олифирович Н. И. Семейные кризисы: феноменология, диагностика, психологическая помощь / Н. И. Олифирович, Т. А. Зинкевич-Кузёмкина, Т. Ф. Велента. – Москва-Обнинск: «ИГ – СОЦИН», 2005. – 356 с.

4. Целуйко В. М. Вы и ваши дети. Психология семьи / В. М. Целуйко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 283 с.

Контрольні питання:

1. Визначте особливості виконання батьківських функцій в повній та неповній родинах.
2. Охарактеризуйте специфіку умов формування материнства в неповних материнських сім'ях.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте специфіку психічного розвитку дитини у неповній сім'ї.
2. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «Специфіка неповної батьківської сім'ї».

Тема 16. Психологічна допомога дитині у ситуації розлучення чи втрати батьків

1. Основні напрями психологічної допомоги у ситуації розлучення.
2. Зміст та форми психологічного супроводу розлучення.
3. Психологічний супровід дітей у ситуації розлучення.
4. Специфіка переживання втрати батьків дитиною. Психологічні наслідки.

Рекомендована література:

1. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей / Пер. с англ. В.В. Старовойтова —2-е изд. — М.: Академический Проект, 2004.— 232 с.
2. Дементьева И. Ф. Развод и дети / И. Ф. Деменьбева . – М.: Государственный НИИ семьи и воспитания, 2000. – 48 с.
3. Целуйко В. М. Вы и ваши дети. Психология семьи / В. М. Целуйко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 283 с.

4. Нартова-Бочавер С. К. Ребенок в карусели развода / С. К. Нартова-Бочавер, М. И. Несмеянова, Н. В. Малярова, Е. А. Мухортова. – М. 1996.
5. Силяева Е. Г. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. Г. Силяева. – М.: Издательский центр «Академия», 2011. – 192 с.
6. Юницкий В. А. Психология детской потери / В. А. Юницкий // Вестник МГУ. – Серия 14. «Психология». – 1991. – №2. – С. 49 – 59.

Контрольні питання:

1. Визначте стадії переживання горя втрати батьків.
2. Охарактеризуйте специфіку переживання розлучення та втрати батьків дітьми різних вікових категорій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте можливі напрями психологічної допомоги дітям у ситуації розлучення чи втрати батьків.

Тема 17. Особливості розвитку дитини в алкогольній сім'ї

1. Психологічна характеристика алкогольної сім'ї.
2. Феномен співзалежності.
3. Стратегії поведінки дітей із алкогольних сімей.
4. Типологія ролей дитини з алкогольної сім'ї.

Рекомендована література:

1. Баленко Ю. В. Особенности детей воспитывающихся в алкогольно-зависимых семьях / Ю. В. Баленко // Международный научно-исследователький журнал. – 2014. – № 1 – 4 (20). – С. 8 –14.

2. Гаврилова Т. П. Сравнительный анализ личностного развития мальчиков, воспитывающихся в пьющих и непьющих семьях / Т. П. Гаврилова // Психологические проблемы антиалкогольного воспитания детей, подростков и юношества: Сб. науч. трудов. – М., 1987.
3. Москаленко В. Д. Ребенок в алкогольной семье / В. Д. Москаленко // Вопросы психологии. – 1991. – № 4. – С. 65–73.
4. Рассказова И. Н. Особенности личности и социально-психологической адаптации подростков из семей, отягощенных алкогольной зависимостью / И. Н. Рассказова // Весник Омского университета, Серия «Психология», 2008. - №1. С. 21– 26.
5. Смит Э. У. Внуки алкоголиков: Проблемы взаимозависимости в семье / Э. У. Смит. – М.: Просвещение, 1991. – 127 с.
6. Целуйко В. М. Психология неблагополучной семьи / В. М. Целуйко. – М.: Владос, 2004. – 272 с.
7. Velleman R. Alcohol, Drugs and the Family: results from a long running research programme within the UK / R. Velleman, L. Templeton // European Addiction Research. – 2003. – №9. – P. 103 – 112.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте психологічні особливості дитини, що виховується в алкогольній сім’ї.
2. Назвіть симптоми співзалежної поведінки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підберіть психодіагностичний інструментарій для формування психологічного портрета дитини із алкогольної сім’ї.

Тема 20. Психологічні особливості прийомної сім'ї

1. Форми сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, що залишились без батьківського піклування.
2. Психологічна готовність батьків до замісного батьківства. Психологічний супровід прийомних сімей.
3. Особливості психологічного розвитку дітей-сиріт і дітей, що залишились без батьківської опіки.
4. Психологічна підготовка дітей до улаштування у прийомну родину.

Рекомендована література:

1. Волкова Г. А. Психолого-педагогическая коррекция развития и воспитания детей-сирот / Г. А. Волкова. – Санкт-Петербург: КАРО, 2007. – 384 с.
2. Гринберг С. Н. Приемная семья: психологическое сопровождение и тренинги / С. Н. Гринберг, Е. В. Савельева, Н. В. Вараева, М. Ю. Лобанова. – Санкт-Петербург: Речь, 2007. – 352 с.
3. Иванова Н. П. Дети в приемной семье: Советы начинающим родителям воспитателям / Н. П. Иванова, О. В. Заводилкина. – М.: Дом, 1993.
4. Методическое пособие для замещающих родителей / под ред. Сороконой Е. Е. – Уфа, 2010. – 140 с.
5. Ослон В. Н. Психологическое сопровождение семьи с прийомным ребенком: концепция и инновационные технологии / В. Н. Ослон // Электронный журнал. – 2010. – №5. – http://psyedu.ru/files/articles/2294/pdf_version.pdf.
6. Прихожан А. М. Психология сиротства / А. М. Прихожан, Н. Н. Толстых. – 3-е изд. – Санкт-Петербург: Питер, 2007. – 416 с.
7. Печникова Л. С. Приемные семьи в пространстве детско-родительских отношений / Л. С. Печникова, Е. Б. Жукова. – М.: Изд-во МГУ, 2008. – URL: http://psystudy.ru.

8. Фурманов И.А. Психологическая работа с детьми, лишенными родительского попечительства: книга для психологов / И. А. Фурманов, А. А. Аладьин, Н. В. Фурманова. – Минск: Тесей, 1999. – 224 с.
9. Фурманов И.А. Психология депривированного ребенка / И. А. Фурманов, Н. В. Фурманова. – М.: Владос, 2004. – 319 с.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте динаміку психологічної адаптації дитини до нової родини.
2. Визначте специфіку психічного розвитку дітей різних вікових категорій, що виховуються в умовах батьківської депривації.
3. Визначте специфіку формування прив'язаності у замісних сім'ях.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте роль мотивації прийомного батьківства в успішності адаптації дитини та батьків до замісного батьківства.
2. Проаналізуйте психологічні наслідки збереження таємниці усиновлення.

Змістовний модуль 7. Діагностика батьківсько-дитячих стосунків та сімейної ситуації.

1. Методи діагностики структури сім'ї та сімейної історії.
2. Діагностика подружніх стосунків.
3. Психодіагностика сімей, що очікують на народження дитини.
4. Діагностика батьківсько-дитячих стосунків та стилю виховання.
5. Діагностика батьківсько-дитячих стосунків з позиції дитини.

Рекомендована література:

1. Агнаева Е. Х. Образ будущего ребенка у беременной женщины / Е. Х. Агнаева // Перинатальная психология и психология родительства. – 2004. – № 2. – С. 118 – 129.

2. Архиреева Т. В. Психология родительства и детско-родительских отношений: учеб-метод. пособие / Т. В. Архиреева. – Великий Новгород: НовГУ, 2006. – 214 с.

3. Брутман В. И. Методики изучения психологического состояния женщин во время беременности и после родов / В. И. Брутман, Г. Г. Филиппова, И. Ю. Хамитова // Вопросы психологии. – 2002. – № 3. – С. 110 – 118.

4. Добряков И. В. Перинатальная психология / И. В. Добряков. – СПб: Питер, 2010. – 234 с.

5. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2002. – 678 с.

6. Лидерс А. Г. Психологическое обследование семьи: учеб. пособие / А. Г. Лидерс. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 432 с.

7. Марковская, И. М. Тренинг взаимодействия родителей с детьми: цели, задачи, основные принципы / И. М. Марковская. – СПб.: Изд – во «Речь», 2005. – 150 с.

8. Минюрова С. А. Диалогический подход к анализу смыслового переживания материнства / С. А. Минюрова, Е. А. Тетерлева //Вопросы психологии. – 2003. – № 4. – С. 63 – 75.

9. Овчарова Р. В. Психология родительства: учебное пособие для студ. вузов / Р. В. Овчарова. – М.: Академия, 2005. – 368 с.

10. Олифирович Н. И. Семейные кризисы: феноменология, диагностика, психологическая помощь / Н. И. Олифирович, Т. А. Зинкевич-Кузёмкина, Т. Ф. Велента. – Москва-Обнинск: «ИГ – СОЦИН», 2005. – 356 с.

11. Филиппова Г. Г. Психология материнства / Г. Г. Филиппова. – М.: Изд-во института психотерапии, 2002. – 240 с.

12. Эйдемиллер Э. Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия / Э. Г. Эйдемиллер, И. В. Добряков, И. М. Никольская. – СПб: Речь, 2005. – 333 с.

13. Эйдемиллер Э. Г. Психология и психотерапия семьи / Э. Г. Эйдемиллер, В. Юстицкис. – СПб.: Питер, 2000. – 656 с.

Контрольні питання:

1. Запропонуйте комплекс діагностичних методів для визначення психологічної готовності до материнства жінки 27 років (заміжня, строк вагітності 12 тижнів).
2. Проінтерпретуйте один із запропонованих вам проективних малюнків сім'ї. Результати аналізу оформіть письмово.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть підсумкову таблицю, що характеризує основний психодіагностичний інструментарій, який вивчався в курсі: «Психологічні проблеми батьківсько дитячих стосунків (практикум)» за такими параметрами: назва, автори, мета, основні діагностичні показники, вікові межі застосування.
2. Проаналізуйте батьківсько-дитячі стосунки на прикладі реальної сім'ї (аналіз не проводиться на прикладі власної родини). Для цього необхідно скористатись психологічними тестами та іншими методами психологічної діагностики. Рекомендований план аналізу: історія сім'ї та її структура, особливості особистості батьків, характер подружніх стосунків у родині, особливості ставлення батьків до дитини, стиль сімейного виховання, позиція дитини в родині, особливості її особистості, висновки (пояснення чинників, які впливають на ставлення батьків до своєї дитини, її виховання, визначення впливу ставлення до дитини та стилю виховання на формування її позиції у родині та відповідних особистісних рис, необхідні рекомендації сім'ї).

ЧЕТВЕРИК-БУРЧАК А. Г.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ СТОСУНКІВ (ПРАКТИКУМ)»

Підп. до друку 12.09.2016 р. Формат 60×84 1/16.
Папір письмов. Гарнітура Times New Roman.
Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 1,9.
Тираж 100 экз. Зак. № О_6045.

СПД Охотнік В.С.
49040, м. Дніпро, Запорізьке шосе, буд. 40, к. 194
код за ДРФО 1708213264, № свід. И № 816689 01.01.2011.